

**[„MAI LESNE SE TORC...”] – de
Mihai Eminescu [15 iunie
1883] – Despre unguri**

Mai lesne se torc puzderiile pe cari cineva le are în cap în loc de creieri, decum se toarce cânepa reală.

La această idee ne-au adus o foaie ungurească oficioasă, „Nemzet” •- care, amețită de rolul Porților de Fier, ca arteră de transport, preface deja tot Orientul în țară ungurească, face din Buda capitala universului și poartă făclia civilizațiunii până-n Siberia, la fino-tatari... frații veritabili ai maghiarilor.

A duce civilizațiunea în Orient?

Dar pentru a o duce, trebuie cineva s-o aibă. Civilizațiunea ungurească e egală cu zero; zero ridicat la orice potență posibilă rămâne tot zero.

Cumcă ungurii, ca toate popoarele de stepe, sunt cavaleeroși și nu tocmai răi la inimă n-am avea de tăgăduit. Dar sunt și rămân turci. Turcul vulgar era om onest și ospitaliar, dar, din cauza unei constante incapacități de cultură, i s-au superpus în Constantinopole fel de fel de mameluci din toate neamurile posibile și imposibile, cari, împlinind formalitatea tăierii împrejur, se moametanzau, câștigând prin asta pretextul și ocazia de-a fura și de-a slei împărăția până la măduva oaselor. Aceste elemente, pentru a-și păstra dominațiunea prin mănținerea întunerecului, escitau fanatismul religios și de rasă al bietului popor turcesc în contra conlocuitorilor lui istorici, până ce lumea, dezgustată de acest simulacru de organizare, a cărui principiu de stat era nedreptatea, fanatismul și apăsarea, a condamnat unanim împărăția la pieire. Era un popor cu mari calități, dar – conform teoriei corelațiunii creșterii și scăderii, descoperită de Darwin – defectele corespunzătoare acelor calități erau egal de mari.

Cam în starea asta se află ungurii, căci spunem sincer: poporul acesta pare încă atât de inept în toate privirile încât ne vine a râde când românii pretind a vede-a în ei niște

adversari serioși. Maghiarul e un adversar comic, e ca Tersites din Iliada lui Homer. Fără îndoială, pentru a duce civilizațiunea în Orient, maghiarii vor fi căutând a câștiga simpatiile popoarelor dunărene, căci civilizațiune cu de-a sila nu se poate; dor de zor nu se știe pe la noi. Elementul cel mai numeros, mai avut și mai luminat de lângă Dunăre sunt însă românii.

Să vedem acum în ce chip d-nii maghiari caută a câștiga simpatiile românilor din Ardeal pentru ca, mediat, să le câștige pe-ale noastre.

Într-o adunare pseudoarheologică ținută la Deva, în 30 mai, un domn... doctor (?) anume Solyom Fekete (pare o traducere din Salman Schwartz) – îndealmintrelea prezident de tribunal, obligat pân-la oarecare grad de-a fi om serios – a susținut că în comitatul Unedoarei – în care nu sunt unguri – românii ar fi schimbat numirile localităților și că ei s-ar fi substituit ungurilor. Spre ex.

Numele Josani ar fi – Közeptelek

„ Densuș – Dömsös

„ Uroiul – Aranyos

„ Crăscior – Körös-csor

„ Câmpul lui Neag – Nyak-mező

ș.a.m.d.

Aceasta o susține un așa-numit învățat pentru un ținut în care populația, de aproape 200000 de suflete, e exclusiv românească și de lege răsăriteană, pentru un ținut din care a ieșit familia Corvinilor, probabil și a Basarabilor și a dinaștilor din Moldova chiar.

Căci iată ce zice Miron Costin în această privire:

Marca muntenilor prezintă un corb (corvus)

Tradițiunea despre începutul lor e următoarea:

Pe când românii locuiau încă în Făgăraș, o frumoasă copilă căzând în dragoste cu Domnul Ardealului și simțindu-se grea, principele [î]i dă un inel de aur și o trimite înapoi la părinți, poruncindu-i de-a reveni după ce va naște, cu copilul și cu semnul. Fata naște pe Negru și, luându-l în brațe, întovărășită de un frate al ei, purcede în drum. Dar într-o dumbravă sora și fratele adorm de oboseală, lăsând inelul drept jucărie în mâinile copilului, ca să nu plângă.

Prin o minunată întâmplare, un corb flămâzlit, privind de pe stejar cum strălucește ceva în mâinile copilului se aruncă, ia inelul și-l înghite. Copilul țipă, zgâriat de ghearele corbului; muma sare în picioare, frate – său se trezește și ambii privesc cu durere pierderea inelului cu care era legată parola principelui. Dar nici însuși corbul nu se mișcă, înțepenit prin efectul unei mâncări atât de nenaturale; unchiul copilului încordează arcul, se apropie, lovește; și corbul cade jos cu săgeata. Pipăind inelul în gâtul pasărei, tânărul [î]l lasă acolo, pășește vesel înainte și, aducând pe soru-sa cu copilul la Domnul Ardealului, [î]i dă în mână inelul și-i oferă și pe minunatul corb. De atunci Țara Românească are un corb în sigiliu.

Principele Ardealului dede lui Negru titlul de voievod.

Crescând mare, prin mijlocirea tătâne-său, Negru capătă voivodatul Făgărașului. Acesta a fost fondatorul Țării Românești...

Corbul e marca dinastiei Corvinilor dincolo de Carpați, a dinastiei Basarabilor dincoace. Abia în secolul nostru poezii Văcărești au acvilizat corbul și Domnii de la 1821 îcoace l-au substituit în marca țării.

Dar legenda de mai sus nu dovedește numai legătura între

Corvini și Basarabi, ci mai mult: perzistența miturilor de origine arică în memoria poporului nostru. Legenda lui Costin e legenda Sakuntalei, dramatizată în limba sanscrită de Kalidasa. E aceeași poveste – numai în Sakuntala corbul e înlocuit printr-un pește din râul Ganga. Dar ce știu unгурii?

Li s-a superpus ca element de cultură tot veneticul, incapabil de-a fi profesor de patru clase primare dincolo de Laita și, fiindcă acest soi de oameni privesc știința și istoria ca un fel de marfă care trebuie apretată după gusturile primitive ale unгурilor, de-aceea volume de plagiate și de neagră ignoranță se scriu de către d-alde Hundsdorfer (răsbotezat în Hunfalvy) prin cari, fără nici o probă pozitivă, prin reticențe și sofisme, se tăgăduiește continuitatea românilor în Dacia.

Parec' ar simți că Unedoara e leagănul dinaștilor români, de-aceea s-aruncă cu toată furia de maghiarizare asupra acestui ținut. E probabil că și dinaștii Moldovei sunt originari din Hațeg. Nepotul de soră a celui din urmă Piast, Ludovic I, rege polon și maghiar, a donat la 1363 satul Zalazd din ținutul Hunedoarei contelui Vladislav, fiul lui Mușat din Almagiu, și fiilor săi Petru, Ioan, Alexandru și Mușat. Un Petru Mușat e Domn în Moldova (1375-1392) și întemeietorul dinastiei din care, ca culminațiune, a răsărit Ștefan V Mușat cel Mare. Chiar maramureșenii par a fi din Hațeg. Ce e Maramureș decât o combinare între numele român al Porții de Fier (Marmura) și numele Murășului, care curge la nordul ținutului?

Astfel sub un Piast și mai târziu sub un Jagelon (din Litvania) care, pe lângă Coroana Poloniei, era ales – prin influința lui Ioan Corvin – rege al Ungariei, românii se ridică și se răspândesc în Carpați și în promontoriile lor, ba le dau unгурilor chiar pe regele Matei I – și tocmai acest ținut, ilustrat prin strămoșia a trei dinastii române, să fie acela în care poporul nostru să se fi substituit maghiarilor? Vârfurile cele mai înalte ale Părincului (Paniculum), Schelvoiului, Cârjei și Retezatului au nume unгурști?

La banchetul dat în onoarea acelei adunări pseudoarheologice un alt înțelept – îndealmintrelea notar public, cu. clasicul nume Sandor Iosef, a ridicat un toast-într-un ținut curat românesc, bineînțeles – zicând: „Să trăiască tot ce e maghiar! Să piară tot ce nu e maghiar!” Invers: „Să piară tot ce e maghiar! Să trăiască tot ce nu e maghiar!” Onorabilul Sandor va recunoaște că se potrivește ș-așa.

La intrarea ciangăilor imigranți în Deva, niște ciobani se uitau, desigur râzând, căci românul e de felul lui râzător, la sărăcimea care trecea pe drum. Un alt ungar, notar la fondurile orfanilor (români bineînțeles), fonduri cari se fură regulat în Ungaria, le zise răstindu-se „în lături, călăilor !”.

Iată în ce mod maghiarii vor să ducă civilizațiunea în Orient!

Dar ca probă de marea ignoranță a adunăturilor cari guvernează Ungaria vom cita faptul următor:

În ținutul Solnoc – dobâca, populat în majoritate de români, li s-a împărțit comunelor câte-un dicționăraș româno – maghiar de nume proprii ca să serve pentru a traduce numele noastre de botez în echivalente curat ungurești.

Se știe ce rol joacă Mineiele adică Viețile Sfinților și Calendarul în viața poporului nostru.

Datina e ca copilul să primească numele sfântului în a cărui zi s-a născut, încât onomastica și ziua de naștere cad astfel firește în una și aceeași zi. Numai din respect deosebit pentru voința nașului românul se abate de la această regulă. E natural așadar ca numele de botez ale românilor să fie foarte variate, ceea ce înlesnește constatarea identității mai mult decât dacă pe toți i-ar chema Janos și dă totodată un teren vast fantaziei poporului, care scurtează aceste nume sau le adaoge cu sufixe dezmierdătoare.

Nu lungim aceste șiruri spre a arăta cum traducerea aproape a

oricărui nume probează ignorarea celor mai elementare cunoștințe de istorie și de lingvistică. Înșirăm numai mai la vale aproape totalitatea acelor termene, din cari se va vedea că aproape toate sunt fals traduse. Numai câteva probe: Anania, nume biblic de bărbat, e tradus prin numele femeesc Anna; Ephraim, numele unei ginți ebraice, se traduce cu tartaricul Elemer; Hierotheus cu Rudolf; Eustachius cu Albert; Zenobia, regina Palmyrei, cu tartaricul nume de barbat Zeltan ș.a.m.d. Cititorul le poate vedea pe toate sub un titlu special.

Și acești oameni săraci, ignoranți, malonești în politică și în știință, vor să ducă civilizațiunea în Orient?!

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro